

15

НАРОДНО СЪБРАНИЕ	
Вх. №	253-03-51
Дата	27 1 9 2002г.

12 35

ТРИДЕСЕТ И ДЕВЕТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ
КОМИСИЯ ПО ПРАВНИ ВЪПРОСИ

СТ А Н О В И Щ Е

на Комисията по правни въпроси

ОТНОСНО: Определение на Конституционния съд от 12.09.2002г., получено на 16.09.2002г. с приложено искането на Върховния касационен съд, Общо събрание на гражданската колегия, с което Народното събрание е конституирано като страна по к.д. № 15/2002г., за установяване противоконституционността на Закона за изменение и допълнение на Закона за международния търговски арбитраж /обн. ДВ, бр. 46 от 2002г./.

На редовно заседание, проведено на 26.09.2002 г., Комисията по правни въпроси обсъди Определението на Конституционния съд от 12.09.02, получено на 16.09.02 г. с приложено искането на Върховния касационен съд, Общо събрание на гражданската колегия, с което Народното събрание е конституирано като страна по к.д. № 15/2002 г., за установяване на противоконституционността на Закона за международния търговски арбитраж (обн., ДВ, бр. 46 от 2002 г.).

Комисията по правни въпроси при 39 Обикновено народно събрание, счита за неоснователни твърденията за противоконституционност на Закона за изменение и допълнение на Закона за международния търговски арбитраж /обн. ДВ, бр. 46 от 2002г./, изложени в искането на Върховния касационен съд, Общо събрание на гражданската колегия, поради следното:

1.Разпоредбата на параграф 1 от ЗИДЗМТА, с която се изменя чл. 47 от закона, регламентира едно специфично исково производство. Това не е съществувало преди изменението триинстанционно исково производство, а едноинстанционно исково производство за контрол на влязъл в сила правораздавателен акт на недържавна институция. Обстоятелството, че с приетите изменение на закона производството за контрол върху арбитражните решения се развива единствено пред Върховния касационен съд, не означава че се променя характера на това производство. В този смисъл, промяната в инстанционността не може да се отрази върху същността на производството. То има правораздавателен характер. Конституцията на Република България не определя броя на съдебните инстанции при осъществяване на правораздавателната защита. Това е предмет на регулиране в Закона за съдебната власт. Член 15, ал. 1 от този закон обаче изрично предвижда възможност законова разпоредба да ограничи броя на съдебните инстанции. Това означава, че всяко подобно ограничение, предвидено в закон, би било в съответствие както с тази разпоредба, така и с конституционните норми.

Обстоятелството, че единствената съдебна инстанция, компетентна да се произнесе по основанията за отмяна на арбитражното решение, предвидени в Закона за международния търговски арбитраж, е Върховния касационен съд, не е в състояние да попречи за осъществяване на специфичните правомощия на този съд, заложи в закона – Гражданския процесуален кодекс. Това е така, защото специфичното исково производство за отмяна на арбитражно решение се основава на изрично посочените в ЗМТА основания, което позволява да бъде направен изводът, че това производство има контролно-отменителен характер. Върховният касационен съд няма да разглежда споровете по същество, а ще действа като контролно-отменителна инстанция на арбитражните решения.

На следващо място, следва да се има предвид че именно Върховния касационен съд като единствена инстанция ще бъде в състояние наред със своите правораздавателни функции по конкретния казус да осъществи и своите специфични неправосъдни

функции – единно тълкуване и прилагане на закона и уеднаквяване на практиката по отмяна на арбитражни решения.

Следва да се има предвид, че основното предимство на арбитража, като алтернативна форма на държавното правосъдие, е неговата бързина. Той е едноинстанционно производство и затова дава по-бърза защита от държавния съд. Редакциите на чл. 47 и 48 от ЗМТА, съществували до измененията, даваха възможност за злоупотреба с право. С предявяването на неоснователни и шиканьозни иски против арбитражното решение започваше едно специфично триинстанционно исково производство. И понеже спорът по същество се разглежда и решава преди това от арбитражния съд, практически процесът ставаше четириинстанционен. Поради това, основното предимство на арбитражното производство – бързината – отсъствуваше.

Идеята за едноинстанционен контрол над арбитражните решения е взаимствувана от Закона за арбитража на Швейцария.

На основание гореизложеното считаме, че параграф 1 от ЗИДЗМТА не нарушава конституционния принцип за гарантиране правото на защита на гражданите и юридическите лица, не пречва точно и еднакво прилагане на законите от всички съдилища и не е в противоречие със структурното и функционално положение на Върховния касационен съд.

2. Разпоредбата на параграф 3, ал. 1 от Преходната разпоредба на ЗИДЗМТА не е в противоречие с нито един текст от Конституцията на Република България. Считаме за допустимо и резонно всеки един съд (в случая ВКС), сам да може да преценява необходимостта от налагането на обезпечителни мерки в разглежданото от него дело. Освен това с новата редакция на алинея 2 на чл. 48 от ЗМТА, се предвижда възможността за спиране изпълнението на арбитражно решение като обезпечителна мярка по иски по чл. 47, която се допуска само от Върховния касационен съд срещу представяне на обезпечение в размер на интереса от отмяна на арбитражното решение. Това унифицира режима с този на обезпечителните мерки в касационното производство и производството по отмяна на влезли в сила съдебни решения (чл. 236, ал. 1 във връзка с чл. 218б, ал. 2-5 от ГПК).

Следва да се изтъкне също, че обезпечителното производство не притежава твърдяната в искането на Върховния касационен съд абсолютна самостоятелност, като “обезпечителна защита”, която е “една от проявите форми на правото на защита”. Това производство има акцесорен характер, то следва съдбата на основното и при положение, че регламентирани в старите

редакции на чл. 47 и 48 от ЗМТА иски производствa се прекратяват, то не би могло обезпечителните мерки да бъдат оставени в сила. Правилно е Върховният касационен съд сам да прецени дали да допусне обезпечителни мерки в образувания от него процес и то срещу представянето на надлежни гаранции.

Становището бе прието с 11 гласа “за”, 2 - “против” и 3- “въздържал се”.

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
КОМИСИЯТА:**

/доц. д-р Анелия Мингова/

